

ШЫН

СЭКП ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯН КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

№ 121 (3315) 1955 ч. июнь 16, Четверг Өртөз 20 коп.

КОЛХОЗТАР ТУДУУН ХҮН-БУРУ УДУРТУР

Коммунисттик партия болгаш Совет чак кездеге тудуларны калбартырчыне улуг кичээгейин салып турар. Он түн нелице чүгө сөөлү чыдарыны дургузуда бүгү СССР-ниң кезде черлеринге 4,5 миллион чурттага бажынарары ажылагга кирген, колхозтар, МТС-тер болгаш совхозтар бүдүрүлгө, культурамдырал болгаш өске-даа объектилерин тудуларны улуг көчөөл-биле чоруруп турар.

Бистиң областың колхозтарында тудулар улам-на калбарып турар, чагайжыды туттуңган бажынарары, клубтарды, уруглар албан черлерин болгаш бүдүрүлгө тудуларын колхозчу суурларынын өзүндө оң дугайы керечилеп турар.

Иңгү-даа болза, планын оңалдылар күөсетимейн турары тудуг ажылынын түнелдери көргүскен. Партия, совет органдарынын улутукчулары, колхозтарынын даргалары болгаш машина-трактор станцияларынын директорлары тудугун айтырчыне кичээгейин шиптирари-биле күөчөдирери негетинип турар.

Байда-ла тудуг ажылын чогуур харысагалыны-биле көрүп турар болдур, мында колхозчуларга чурттага бажынарары турдарынын, а оң шыкш бүүдүрүлгенин, культурамдыралдын оран-суурларынын тудуларын тудуу тургузарынын херээ чедикшигин чоруп турарын фактылар көргүзүп турар. Чижээ, Өвүр району эртен чылын тудуг талазы-биле социалисттик чарыштын тийекчизи болган. Ол райондун колхозтары 90 чурттага бажынарарын тудуу тургаш, 95-тин, мадды 15 кажааларын тудуу тургаш, 20-ин туткан, бүдүрүлгө тудуларын оңалдыны күөсеткен. «Горгалык» кезде ажы-агый артелин бо чыдын этезинде 10 чурттага бажынарарын, икетиң болгаш хойнуң ийи чаа кажааларын туткаш, ажылагга кирген.

Өвүр райондун колхозтарында тудугун чедикшигин чоруп турарынын чыдаганы болза, тудуг ажылынын бүдүн чыдын дургузуда үзүктөл чокка чорударыне шилчээниде, тудуг бригадаларында социалисттик чарышты калбартыканында, колхозтарынын баштаар черлери тудуг ажылынын белеткени болгаш сөөртүлгенин чогуур үеде организастандында, СЭКП райком болгаш райкүөсөтүм тудуг ажылыныче хүн-бүрү ичээгей салып тургандыгы болду.

Биг-Хем райондун «Тилдеге» колхозу тудуг ажылын шайыныны-биле калбартып, план өзүгөрү бир муң баш хой кирер чакгыс аай хевирин кажаалары болгаш өске-даа оран-суурларын ам тудуу турар. Колхозта тудуг бригады четчелетинген, ол бригада дөрт бөлүккө чардынган, бригадада политик-массалык аялга өде тургустунган, эң Чымбаның улутканы тудугжулар бөлүгү чарышка бирги чери өздөн. Ол бөлүккө ажылы норманы бүдүн чарык болгаш ийи ажы катар күөсөдип турар болгашчылар Маамы Манчир, Маамы Контар олар оза кызымак ажыдап турарлар.

Танды райондун Сталин аттыг кезде ажы-агый артелинде тудуг бригады эртен чыдын 13 чурттага бажынарарын, 2 хой кажаалы даа ийек, бизе кажааларын туткаш, ажылагга кирген. Тудугжулар ам оон-даа улуг көчөөлүгү тудуг ажыларын күөсөдир дөш хүдээгелерин алганнар.

Тудуг ажылы чер бүртүдө бир дөмөй чорувайн турарын демделгөр херек. Областың колхозтарында нитизи-биле тудуг ажылынын темпини кончуг оожум чоруп турар. Барыын-Хемчик, Каз-Хем, Эриин, Сүт-Хөл, Улуг-Хем районларында планда бердүнген тудулар калбарбайн, багай чорутунуп турар. Барыын-Хемчик району бо чыдын план өзүгөрү 190 чурттага бажынарарын тудуу тургаш, май 1-ге чедир чакгыс-даа бажы тудуу албаан, а ол шыкш культурамдыралдын 8 тудуларынын чакгыс-даа кылдырмаан. Каз-Хем районунда байдал база-ла шак мынды, 1954 жылда колхозтарынын тудуу планы күөсетимейн, бо чыдын тудуу 90 чурттага бажынарарын чакгыс-даа кылдырмаан, бүдүрүлгениң 8 тудуларынын чүгө бирөөзи туттуңган.

Чаз-Хөл, Тес-Хем, Кызыл районларынын партия, совет организацаларынын улутукчулары тудуг ажылын күөчөдирери

ренинч көчөгелерин албаан. Чөөн-Хемчик райондун Жданов аттыг колхозундун тудуу бригадында күш-ажылыны сагыла-чүрүмү куду дендеде, оон харазы-биле эртен чылын колхозтуг тудуу планы күөсетимейн болгаш бо чылын тудуг ажыларын багай чоруп турар.

Тудуларын калбартып, шыкшты тудуу кыжын сөөртүп талазы-биле машина-трактор станциялары колхозтарга улуг дузаалачыны көргүзери негетинип турбузе, МТС-терини улутукчулары ол чугула ажылы организацаларында хоорук болуп турар. Сарыг-Сеп, Чадзана, Тес-Хем, Сүт-Хөл МТС-тер колхозтарга кошмак дузаалачыны турар. Колхозтарынын тудуу планы күөсетимейн дузаалачыры дөш МТС-терини директорлары бар аргаларын алдаа ажылап шыдавайн турар.

Мыйыстыг бода мадды кажааларын хей күш үер ажыларын бүрүн механизастан тургаш, тудуу тургузарынын керезин Танды районда «Революциянын чыбынжы» колхоз-биле чаргаш, ону ботандырып турар Балгазын МТС-тин коллективини инициативанын бүгү тала-биле деткири чугула.

Партия, совет органдарынын болгаш колхозтарынын, МТС-терини улутукчулары тудуу ажылынын организацаларында четчелерин чыдадыр, колхоз бүрүзү тудуу планын күөсөдирин хандырзын дөш тодаргай көчөгелерин алыры чугула. Колхозтар тудуу кылыр черлерге мый сөөртүп чедир кижилерин четчелен тургузар, хову ажыларынга ажылатканын турар тыртар дирг күштерин ылаңгы бар автомашиналарын бүрүн ажылаар херек.

Каз-Хем райондун «Сталинч өрүк» кезде ажы-агый артелинде ажылап турары шыкш тудуу мыйкы-биле кыды тууйбо, саман, чугай, даш, хырчыш дөш чергелг тудуу материалдарын колхозтар чөп ажылаар ужурауг. Чурт иштинин тудуу материалдарын ажылаары чүгө тудуу ажылынын темпини дүрдөдир эвес, харын бот-үени дыка куудалдыр болгаш чорутунуп турар тудуларын үр үеде быгып турарын хандырар.

Тудугун шынарны бедирериче оза кичээгейин салыры эргөжөк чугула. Чакгыс аай төлөвилелерни сагывайн, тудуларын четче, шынарлыг кылыш дооснайн тургаш, ажылагга кирип турар чоруктар бар. Областың колхозтар тудуун эргелелин болгаш районнарда тудуг кидиштерини ажыдакчылары тудугун чорудалганын хүн-бүрүе хынавайн, тудуг черлеринге өзөш барып, колхозчу тудугжуларга, тудуг бригадаларынын бригадирлерине практиктик дузаны көргүсөйи турарында ол чоруктар болдунуп турар. Камык ужур болза, ол ажыдакчылар канцелярияга эвес, а харын тудуг шөлдөргө, тудуу планын амдыралга ботандырар черлерге ажы-херекти өзүлү организацалары болду.

Кездеде тудуу — улуг политиктиг болгаш улус ажы-агыйы чугула сорулга болду. Партиянын райкомдарынын болгаш райкүөсөтүмдериниң хүдээгези болза, 1955 жылда бүгү колхозтарга тудуу планын чогуур үеде күөсетимейн, тудулар бе ди шынарлыг кылдыңган турун дөш бо чугула уластоку хүн-бүрү тодаргай улутулга-биле хандырары, ону болдунуп шынгын хыналдыныга тургузары болду.

Кездеде тудуу планын чүгө күөсөдирин эвес, харын ажы күөсөдип болурун бүгү болдунар аргалары бисте бар. Совет күрүнө колхозтарга акша чазынын өзүндөйг көчөөл-биле берип турар. Колхозчу тудугжуларын күш-ажылын чигетип турар техника — пилорамалар, автомашиналар, локомобильдер бистиң облдече хөжү-биле кезип турар. Колхозтар күрүнениң халас мый фондудунан тудуу кыжын база хей саным тудуу материалдарын ап турар.

Райондарынын партия, совет организацалары болгаш колхозтар, МТС-тер тудуу айтырларыныче хүн-бүрүде оза кичээгейин салышкан, тудуу бригадаларын быжылаары, бүгү бажычыларын, чакыкчыларын, сөөртүкчүлери болгаш печка кылыкчыларын социалисттик чарышка хаара турары, тудугжуларын ортузунга политик-массалык ажыды бедик денделге чорудары, мунакчы дуржулагы ипередирги чугула.

Планын күөсеткен

Кызыл хоорайнын кергелечилер нити-тилденин элөөн хей магазиндери болгаш хей-нитиниң чөмөнчө черлери май айнык бараан саарылганын планын ажы күөсеткен. Чижээ: май айнык планын Хоордун №7 магазининде сава аймак сазар салбыры (эргелекчи эш Нардович)—111 хуу, №1 столова (директору эш Рыбалкин)—109,7, №10 магазинин ийди аймак сазар салбыры (эргелекчи эш Градусова)—106,5 хуу күөсеткен.

биле сазыг ажыдакчыларынын ортузунга социалисттик чарышты калбартаан. Социалисттик чарышка алган хүдээгелерин күөсөдир дөш сазыг ажыдакчылары боттарынын бүгү күжүн салып турар. Хоордун бо июнь айнык баштайгы он хонунуң бараан саарылганын нити планын ажы күөсеткен. ылаңгы улутпур бараанарынын №1 магазин (эргелекчи эш Бравдовская), №10 магазин (эргелекчи эш Дегтерев) болгаш №1 столова (директору эш Тихонов) июньнун баштайгы он хонунун планын ажы күөсеткен.

Эш Н. А. Булганинниң алдан хар харлаанын холбаштыр байырлыг телеграммалар

БУХАРЕСТИДЕН ТЕЛЕГРАММА, 1955 ЧЫЛДЫН ИЮНЬ 11-ДЕ МОСКВА.

Совет Социалисттик Республикаларнын Эвилелинч Министрлер Чөвүлелинч Даргазы эш Николай Александрович Булганинга

Эргим Николай Александрович! Румыниянын Ажылчын партиясынын Төп Комитеди, Румын Улус Республиканын чазан, Румын Улус Республиканын Национал Улуг Хуралынын Президиуму Ленинниң идеядагы өөреникчи болгаш Сталинниң соратнигы Силерниң төртүңгенинчерде бээр 60 хар харлаанынчар таварыштыр Силерге изиг байыры чедирип тур.

Улуг Совет Эвилелинч чечетелиншиги болгаш чагай чоруу дөш, улустар аразынын найыралы база кыды ажыдакчыларын улам ийай быжылаары дөш, бүгү делегейге тайбынчын тилдегезин дөш ажыла кыды, шынар болурун Силерге чүрөктүн ханызындан күөдизис.

Румын болгаш улуг совет улустун аразына көңгө найырал делгерени! Румыниянын Ажылчын партиясынын Төп Комитеди, Румын Улус Республиканын Министрлер Чөвүлели, Румын Улус Республиканын Национал Улуг Хуралынын Президиуму.

СЭКП ТК-нын Президиумунуң кежигүвү болгаш СССР-нин Министрлер Чөвүлелинч Даргазы Николай Александрович Булганинга

МОСКВА. Эргим эш Николай Александрович Булганин! Силерниң 60 хар харлаанынчар холбаштыр Германиянын Социалисттик чакгыс-аай партиясынын Төп Комитеди немец ажылчын агымын болгаш бистиң улутузувустуң тайбынга ынакшыдыг бүгү күштериниң мурундан Силерге чүрөктүн ханызындан байыр чедирип тур.

Немец ажылчын агы болгаш бистиң улустун тайбынга ынакшыдыг бүгү күштери Ленинниң болгаш Сталинниң шычы өөреникчи болгаш дайчы соратнигы, СЭКП-ниң шычы кичишкени болгаш демиселге дуржуламы партия болгаш күрүнө ажыдакчысы база алдарыг СЭКП-ниң болгаш тайбынга ынакшыдыг Совет күрүнениң шыларангай төлөкчизи болур Силерге байыр чедирип тур.

Бистиң улутузувустуң тайбынга ынакшыдыг күштери Силерниң нүгүндө тайбынга ынакшыдыг өсө бүгү улустар-биле кыды дайчынын империалисттик кымыкчыларынын авантюристтик планлары бүүдүрбөс болгаш Европага тайбынчын хандырарына коллективтиг аймык чок чоруктуң өзүлүг системазын тургузар дөш бүгү күженишиктерини салып турар маддырыг совет улусту хүдүктөп турар. Эргим эш Н. А. Булганин! Силерниң 60 хар харлаанынчар холбаштыр бистиң чедирген байырыны Совет Эвилелинч Коммунисттик партиясынын болгаш Совет чазактың Германиянын тайбынга ынакшыдыг болгаш демократтыг катар каттыжымын дөш бистиң аар-берге демиселинсе база Герман Демократтыг Республикага социализмниң үндөшүн тургузарына биске көргүзүп турар доктаамал дузаалачыны дөш ханы өөрү четиришикчиси холбаштырып тур бис.

Силерниң төртүңгөн хүнүндө СССР-ниң Министрлер Чөвүлелинч Даргазы болур харысагалыг улуг сорулганы совет улустун болгаш тайбынга ынакшыдыг бүгү улустарын чагай чоруунга таварыштыр Силерниң күөсөдиринде чагай кыдыштыгы, чогадычы күштерин болгаш хей-хей чылдарда чурттаарынын Силерге күөп тур бис.

Германиянын Социалисттик чакгыс аай партиясынын Төп Комитеди В. УЛЬБРИХТ.

Берлин, 1955 чылдын июнь 11.

ГЕРМАН ДЕМОКРАТТЫГ РЕСПУБЛИКА ПРЕМЬЕР-МИНИСТР

Совет Социалисттик Республикаларнын Эвилелинч Министрлер Чөвүлелинч Даргазы Николай Александрович Булганинга

МОСКВА. Эргим эш Булганин! Силерниң 60 хар харлаанынчар холбаштыр Герман Демократтыг Республиканын чазаның мурундан болгаш буюнчун мурундан Силерге чүрөктүн ханызындан байыры болгаш чагай күөсөдирин дамчып тур мен.

Совет чазак Силерниң ажы-ишчи улутулугары-биле бүгү делегейге тайбынчын камгалаары дөш, герман айтырчыг тайбын шиптирээрине таарыкчыг үндөш суурларын тургуску дег Европага коллективтиг аймык чок чоруктуң системазын тургузар дөш шиптирар болгаш соксаз чок демиселди чорууп турар. Миллон-миллон немец патриоттар Силерниң 60 хар харлаанынчар демделешкан, эң акы амдыралды тайбын тургузарынын херээнге болгаш немец улустун амдыралчы чугула национал айтырчылар шиптирээрине Совет Эвилелинч немец улуска көргүскен акы-дузма дузаалачыны оза ханышкыны-биле сактып турар.

Европа чурттарынын Варшава конференцияныга мича деп меделгезин Силер: «Чакгыс аай Германияны хостуг, тайбынга ынакшыдыг болгаш демократтыг күрүнө кылдыр катар тургузарынын талаалачылары болуп келген болгаш болуп артар-даа бис».

Миллон-миллон немец патриоттар ол тодаргайлашканын Барыин Германияга милитаризмниң катар төртүтүшкүнгө уду, чакгыс аай, тайбынга ынакшыдыг болгаш демократтыг Германияны тургузар дөш демиселге чаз күштү тып ап турар. Бүгү Германияның патриоттуг күштери ол демиселди улуг күчүдү Совет Эвилелинч-биле болгаш бүгү делегейге тайбынга ынакшыдыг бүгү күштер-биле хол-холундан туттунчуп алгаш, эң шудургу чорудар дээриниң дугайында бүрүдигенин хүдөп ол көртүр.

Эргим эш Булганин, хей-хей чылдарда кыды чагай чурттал, совет улустарын тайбынчын, чечетелиншикениң болгаш аас-кежиниң херээнге база тайбынга бараан болур ажыла эгээртинмес чогаалчы күштерин болурун Силерге күөдизис.

Сеткидин ханызындан найыралдыг күөдөлөр-биле О. ГРТЕВОЛЬ. Берлин, 1955 чылдын июнь 11.

СССР-нин Министрлер Чөвүлелинч Даргазы эш Н. А. Булганинга

Силерниң алдан харлыг болганынчар таварыштыр Вьетнам Демократтыг Республиканын чазанын, вьетнам улустун өмүзүндөй болгаш буюнчун хуума чүрөктүн ханы изиг байыры Силерге чедирим. Коммунизм тургузушкунунга Совет Эвилелинч чедип алган чедикшиктеринге кызылааржы соруз кирген вьетнам улус бүгү делегейге тайбынчын камгалаары дөш, ийи төрөгөчтен нитиленин аас-кежин дөш демиселдин талазы-биле Совет Эвилелинч улутулганын ханызы-биле ийеген турар.

Хей чылдарда кыды чагай чурттаарынын силерге сеткидин ханызындан күөдизис.

ХО ШИ МИН, Вьетнам Демократтыг Республиканын президенти. Ханой, 1955 чылдын июнь 8-те.

Эш М. И. Губельманны Левин орден-биле шагнаар дугайында

СССР-нин Дээди Сөвединиң Президиумунун ЧАРЛЫ

Эш М. И. Губельманниң хей-нитти политиктиг ажы-чорудалганын өтөлгөндө бээр бежег чыл болганын холбаштыр база революстуг шимчээшкени оон ийдепкей киржилгезин демделешкан, эш Моисей Израйлович Губельманы Ленин орден-биле шагнаар.

СССР-нин Дээди Сөвединиң Президиумунун Даргазы М. ВОРОШИЛОВ, Москва, Кремль, 1955 чылдын июнь 13-те.

Эш И. А. Лычевти Куш-ажылыда Кызыл туң орден-биле шагнаар дугайында СССР-нин Дээди Сөвединиң Президиумунун ЧАРЛЫ

Эш И. А. Лычевти төртүңгөн хүнүндө бээр алдан чыл болганын таварыштыр база революстуг шимчээшкени оон ийдепкей киржилгезин демделешкан, эш Иван Акимович Лычевти Куш-ажылыда Кызыл туң орден-биле шагнаар. СССР-нин Дээди Сөвединиң Президиумунун Даргазы К. ВОРОШИЛОВ, СССР-нин Дээди Сөвединиң Президиумунун Секретары Н. ПЕГОВ, Москва, Кремль, 1955 чылдын июнь 13-те.

Швед риксдагтын төлөөлеринин кежигүннерин СССР-нин Дээди Сөвединиң Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошиловтун хүлээп алганы

СССР-нин Дээди Сөвединиң чазанын өзүгөрү Совет Эвилелинде азыл келген швед риксдагтын (парламентиниң) төлөөлериниң кежигүннерин СССР-нин Дээди Сөвединиң Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошилов июнь 13-те хүлээп алган. Совет Эвилелинч эң чок вожааларынын бирөөзи—швед улустун төлөөкчилери болур швед парламентиниң депутаттарынага байыр чедирбешкан, К. Е. Ворошиловтуң чугулааны болза:

— Силерниң Совет Эвилелинге чоразындар бистиң улустарымыстың аразында туруп турар найыралдыг бедирлерин улам-на быжылап, тайбынчын камгалаарынын херээнге дулаар дээринге бүрүредик мен. Төлөөлөр аргыкшымын база сазыг болгаш культура харылааларын калбартыры ол найыралды көчүреринге улуг ужур-дузалыг.

К. Е. Ворошиловтуң чедирген байырында харылаалымын, төлөөлөргө баштымын швед риксдагтын ийги палатамын даргазы Густав Нильссон төлөөлөр К. Е. Ворошилов-биле ужурашар аргалыг болганын сеткил ханганын ийергелгезин.

— Чуртту эргип чоруп турган мыйыктын үсөндө бисти чер болганга чүрөктүн ханызындан чагай сеткил-биле хүдөп ап турду. Силерниң чүртүнарныч чер бол-

Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Нерунуң Сталинградтан үнү кени

СТАЛИНГРАД, июнь 12. (СЭТА). Июнь 12-чид эртенде Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Неру болгаш ону үдөп чоруур кижилер Сталинградтан Симферопольче ужуруп чорутканнар. Индия Республиканың болгаш Совет Эвилелинч күрүнө туктары-биле шиметинген аэродромга ажылчы чоннар депутаттарынын Сталинград хоорай Сөвединиң күөсөдирин даргазы С. Шапуров, СЭКП-ниң Сталинград обкомунун бирги секретары И. Гривин, ажылчы чоннар депутаттарынын область Сөвединиң күөсөдир комитетиниң даргазы И. Панькин, хоорайнын хей-ниттинин болгаш парлаага төлөөкчилери аалчылары үдөшөр.

И. Панькин болгаш С. Шапуров олар Сталинградчыларын мурундан Неруга Вога-Дондун В. И. Левин аттыг судно чорутуу базанында алдар болдурган фотоальбомун, Сталинградка Нерунуң келгенине алдар болдурган фотоальбомун болгаш Мамаев базарынын идиыг дувараан суккан хааржакчы тудустаннар. Джавахарал Неру чоруттарынын муруну чарында микрофонга чүве чугулаан болгаш чыгып, найыралдыг хүдөп алымын дөш чыгыланнага чүрөктүн ханызында өөрүк чедирген. Оң Совет Эвилелинч келгенине кыска хуусааны турзадажык, совет улус индий улуска кайы хире ынакшыдыгы болгаш хүдүктөдирин билген мен деп Неру меделгезин.

Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Нерунун крымда барганы

СИМФЕРОПОЛЬ, июнь 12. (СЭТА). Бүгүн Сталинградтан Крымга Совет Эвилелинде чоруп турар Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарал Неру чедип келген. Оң-биле кыды оң уруу Индия Ганди, Индия Республиканың Даштыкы Аеректер Министрствозунуң Чыгыне Секретары Н. Р. Паллал, Индия Республиканың Даштыкы Аеректер Министрствозунуң Европа кидишиниң Эргелекчизи А. Хуссейн, Индия Республиканың СССР-де Оза болгаш Бүрүн эргелиг Элчини К. П. Ш. Менон болгаш Индия Республиканың СССР-де элчин чериниң Бирги Секретары Н. В. Балул олар чедип келгенер.

Премьер-Министр Джавахарал Неру СССР-ниң Даштыкы Аеректер Министр-риниң Бирги Оралакчысы В. В. Кузнецов, СССР-ниң Индия Республикада Оза болгаш Бүрүн эргелиг элчини М. А. Меньшиков, СССР-ниң ДХМ-ниң Протокол Кидишиниң Эргелекчизи Ф. Ф. Молочков олар үдөп чорутканнар.

Индия Республиканың болгаш СССР-ниң күрүнө туктары-биле шиметинген аэродромга Джавахарал Неру болгаш ону үдөп чоруур кижилерин Украина ССР-ниң Министрлер Чөвүлелинч Даргазы И. Т. Кальченко, УССР-ниң Даштыкы Аеректер Министр-риниң Оралакчысы С. А. Санченко, ажылчы чоннар депутаттарынын Крым область Сөвединиң күөсөдир даргазы М. Г. Кузьменко, Украинаның КС-ниң Крым обкомунун Бирги Секретары Д. С. Полянский, Симферопольдун хоорай Сөвединиң күөсөдир даргазы Н. Н. Катков болгаш хей-ниттинин база парлааганың хей саныг төлөөкчилери утказаннар.

Совет Украинанынч чазаның болгаш ажылчы чондарынын мурундан Индиянын Премьер-Министринге Э. Кривин ССР-ниң Министрлер Чөвүлелинч Даргазы Н. Т. Кальченко чүрөктүн ханызындан байыр чедирген. Бичил уруглар Премьер-Министр Неруга болгаш оң уруу Индия Гандига бөлек чектерин апарып тудустаннар. Хөгжүм Индия Республиканынч СССР-ниң база УССР-ниң гимназияларын күөсеткен. Аэродромдан хоорайга чедир оруз дургаар Симферопольдун чуртакчылары аалчыларга изиг-биле байыр чедиргенер.

Бүгүн Крымга ол шыкш Совет Эвилелинде чоруп турар индий журналистерин бөлүдү чедип келген. Ол-да хүн Премьер-Министр Неру болгаш ону үдөп чоруур кижилер Крымның муруну эртинче чорутканнар.

Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Неруга алдар кылдыр УССР-ниң Министрлер Чөвүлелинч Даргазы Н. Т. Кальченкога болган дүштеки шайлаалга

ЯТА, июнь 12. (СЭТА). Июнь 12-де УССР-ниң Министрлер Чөвүлелинч Даргазы Н. Т. Кальченко Крымга чоруп турар Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарал Неруга алдар кылдыр дүштеки шайлаалга тургускан. Премьер-Министр Джавахарал Неру, оң уруу Индия Ганди, Индия Республика-нын Даштыкы Аеректер Министрствозунуң Чыгыне Секретары Н. Р. Паллал, Индия Республиканың Даштыкы Аеректер Министрствозунуң Европа кидишиниң Эргелекчизи А. Хуссейн, Индия Республиканың СССР-де Оза болгаш Бүрүн эргелиг Элчини К. П. Ш. Менон олар дүштеки шайлаалга олурушканнар.

Дүштеки шайлаалга ол шыкш СССР-ниң Даштыкы Аеректер Министр-риниң Бирги Оралакчысы В. В. Кузнецов, СССР-ниң Индия Республикада Оза болгаш Бүрүн эргелиг Элчини М. А. Меньшиков, СССР-ниң ДХМ-ниң Протокол Кидишиниң Эргелекчизи Ф. Ф. Молочков, ажылчы чоннар депутаттарынын Крым область Сөвединиң күөсөдир комитетиниң даргазы М. Г. Кузьменко, Украинаның КС-ниң Крым область комитетиниң секретары Д. С. Полянский, ажылчы чоннар депутаттарынын Ялта хоорай Сөвединиң күөсөдир комитетиниң даргазы А. М. Тарасов олар база олурушканнар.

Дүштеки шайлаалга найыралдыг, чүрөктүн ханызын байдалына өрткен.

Сүт саалдазының талазы-биле мээң дуржулгам

СААНЧЫЛАРНЫҢ ХҮЛЗЭЛГЕЗИ

Сүт-баран фермазында он чыл ажыг ажалдап турар мен. Ол үенди дургууда инектерин саар, чекерлер болгаш ажаар талазы-биле алаан дуржулгам чып алган мен. Эрткен чылым менээ быжыгалаан инек бүртүзүндө ортума-биле 1540 литр сүтү саап алдым. Мээн саап турар инектеримден «Вика» деп шоланың инек саалда үениниң дургуу-нда 3000 литр, «Майка» деп шоланың инек—2600, «Ракета» деп шоланың инек—2150, «Фирма» деп шоланың инек—2100 литр сүтү берген. Бистиң фермазын саанчыларындан эрткен чылым саанчы эш Тарыймаа азырап инек бүртүзүндө 1460 литр, эш Шумова—1300, эш Золотухина—1400 литр сүтү саап алган.

СЭКП ТБ-ның январь Пленумунун шийтирлерин боттандырап талазы-биле социалисттик чарышка кирбишаан, боду-вуста бар бүгү аргаларын болгаш кура-выларын санап көргөш, бистиң ферма-зын ажалдакчылары саар инек бүртүзү-ден 1500 литр сүтү саап алырын хүлээ-ген. Бодум саар инек бүртүзүндө 2000 литр сүтү алырын хүлээген мен. Ындыг хүлээгелерин өске-даа саанчы-лар алган. Чижээ, Тарыймаа, Болотова олар 1500—1500 литр сүтү алырын хүлээгенер. Саанчылар бистер ол хү-лээгелерини багай эвес күседип тур-бар.

Июнь айның 1-ге чедир мен саар инек бүртүзүндө 1104 литр, эш Шумова—994 литр, эш Тарыймаа—817 литр, эш Фро-лова 838 литр сүтү алган. Бир эвес хей сүт саалдазын азыр үе—июнь, июль, август, сентябрь айларда саар инектер-ниң чыгы ажалдакчылыгын шын организа-стаар болузувуса, оларның сүт саалда-зы дика бедир болгаш хүлээгелерини-сти ажыг күседип арга бисте бар.

ТӨРҮҮР ЧЕТКЕН ИНЕКТИ САГБАЙН СҮДҮН СООДУРАРЫ

Төрүүр четкен инектерин чогуур өйүндө сагбайн сүдүн соодурамы болгаш оларны төрүүрүнө белеткээр—саалда үениниң дургууда инектерден хей сүтү саап алырын хей-хей саанчыларын болгаш мээң практиктиг ажылымын дуржулга-зы көргүзүп турар. Төрүүр инектерин сүдүн соодурамын оозалдак оларның сүдү кудуларын бодум бүтүрөм мен. Чи-жээ, «Дубровка» деп шоланың инекти төрүүрүнү мурнуңа чедир сүдүн сооду-рамын биле мурнуңа чылдарга бо-ларга өвөөш сүт берген.

Чече-даа хей сүтү берип турары та-маарыга чокка инектерин төрүүр му-рунда ий ай бурнуңар сүдүн сооду-рамын. Инектиң сүдүн соодурамын чоорту, неделя иштинде үргүчүлээр. Оң хуу-саазын узатпас, чүге дээрге, инекти сагбас үен кызырдып болгаш келер үеде сүдү кызырдыр. Инектиң сүдүн сооду-рамында аңаа бөөр чөм нормазында шык-тыг болгаш концентраттыг чөмөри кы-зымышаан, чүге оларга олардыр, үш катп саап турганын ийи катп саарын-че шилчидер, 2—8 хонганда чыгыс ка-тап, оң соода бир хонгу ажалдыр са-гышаан, саарын соксадыр.

Инекти сүдүн соодурамы соонда не-дела, азы он хонганда бөдүн чөмөри-ден аңаа бөөр чөм нормазында шыктыг, концентраттыг чөмөри немерэи чүгү-лө. Инектиң сүдүн соодурамы соонда аңаа шыктыг болгаш концентраттыг чөмөри бер-бейин, чүге сөгөн, азы саан-биле чөмөри деп чамдык малчыларның бо-далы-биле чөпшөөрүн болбас. Инекти сагбас үеде эки шынарды, четир са-ныг чөмөри-биле хандырар. Чүге дээр-ге, инекти иштинде төлүңү өөрине, бо-дунуң деңгээли болгаш кадын быжы-лаарына база төрөө соонда бөдүн сүт саалдазын бөринеңе улуг ажалдыг.

ИНЕКТИ ТӨРҮДЕРИ БОЛГАШ БАШТАЙГЫ ЧЕМЕРИЛГЕЗИ

Инекти төрүүр мурнуңа неделя иш-тинде мал төрүдөр арыг-шевер, чыгып, чымчак дөжөктү каалага кыриер. Ол үе-де инекти эки ажаар, хайгаарлар херек. Бир эвес бызаа чокка саап турган инек бо-лса бызаанын шаранын чылдары, дунгузу төрөөн анык болгаш бызаанын эмирин саап турган инектиң чаа төрөөн бызаанын шаранын чылгатайпн до-роан-на чарып алаа чогуур.

Инек төрөөн соонда оң эмин баштай-гы 3—4 хонукта бестелин, кадыганы бербеси дөж эки саары чүгүлө. Баш-тайгы үеде инекти чогуур шагында дү-хтүңе дөрт катп, оң соонда үш катп саарын-че шилчип турар мен. Баштайгы

15 хонуктуң дургууңа, азы бызаа не-зинин сүдүн ижин турар үеде инекти си-лос-биле чөмөри болбас, чүге дээр-ге, чаа төрүтүнгөн бызааның ижин-шөйүң-үзү үрелип аарыр. Инектиң уурак сүдү

чөмөри соонда ону элекштинде чөмөри-геже кырип, силосту 20 килограмм че-дир бербишаан, өске-даа азы-бүрү че-мөри нормазын көүдөдир. Чөмөри инекке бөөрдө чүгө оң дик дөңшөп, сагган сүдүн барындаалар бөөр эвес, ха-рын оң кырынга 2—3 чөмөңи өдүнчө-лө (өге хөмчөдөң) немей бөөр херек. Ындыг арга инектиң сүтүгүн көүдөдир.

Сүт-баран фермазында быжыг хүт чүрүмү улуг ужу-дузаалыг. Инек бүртүзү каа, кайы үеде, чүгү кылырныга ча-гычга бөөр. Саар үен чөмөри аңаа, ол үенде инектиң эминин сүт бестери диниңиң, сүдү эмгеге чыгыс бөөр. Бир эвес чогуур үенде инекти сагбас бо-лса эмгеге сүт чыгыс чыгып төктү бөөр ийлик, азы мага-бодунуң организинче чоорту тараар, оң сүдү кудулаар ужу-рга таваржыр. Инекти аялганын шагын-дан өрте саар чоортуңа чөмөри бөдүр-бөдүр чогуур. Чүге дээрге, инек ол үеде сүдүн эди бөринеңе белетке чок болур. Инек бүртүзүң тус-тус чачыларын барым-даалар, оларны саарын хүн бүрү айт-кан чыгыс шагында чоортуңа турар мен. Ол чүрүмү сагываска инектерин сүдү кызыры бөрүн практика бүтүрөткөн.

Чамдык саанчылар бөгүн бар инекти баштай сагган, эртен база бар өске инек-ти саап турары шын эвес. Инектерин хүнде үш катп саарга оларның сүдү көүдөрүн дуржулга көргүсөң.

Инектерин үш катп саарга хүн чүрү-мүн мыңгаар кылган мен. Эртеңги саанкыны 4 шакта, дүштөгүн—12 шакта, вежээниң—8 шакта чоордуар. Инектерин сагган соонда оларга чөмө-ри белеткээр, кажаа иштин арыгап аш-таар ажалдарын кылыр херек.

СААЛДАНЫҢ АРЫГ-ШЕВЕРИН ШЫҢГЫ САГЫРЫ

Сүт-баран фермазының девискөри-н, ылангы инектер турар болгаш инек саар кажааларын арыг-шевер тургузары улуг ужу-дузалыг. Сүт кижиге өң-не эки шингээлди чөмөри бирөөсү болур. Оң-биле кады азы-бүрү бактериялар-ның өңү хөжүрүңчө эки чөмөри тур-рар. Арыг сагган сүт белен үрелип, ажы-вас, үр үеде кадалатынар. Эки арыг эвес сүт чүгө 14 шактын иштинде ажы-вайн кадалатынар, а ийчаарга эки арыг кылдыр сагган сүт 44 шак дургу-зунда үрелбейин дуржулга көргүзүп тур-рар.

Сүт продукцияның арыг-шеверин шынгы сагында бир дугаарында саан-чыларын, сүт дөрбөдөп, саржак кылдыр ажалдакчыларын арыг-шеверин чүңү-дө мурнуңа чурумчулары чүгүлө.

Инектерин, ылангы оларның эмин арыг-шевер кылдыр аштар. Саанчы бүр-үзү арыг-шевер иди-хөптүг, талзаттыг, аркындыг болур ужурап. Инек саар чөмөри чунар демилгил болуру чүгүлө.

Инек саар саалдарын арыг-шевер тур-гузуп, оларны саалда соонда ийи сүт-биле эки чүп турар. Инекти саар чөри эки арыглар, саалда үенде довраг бурулатпас херек.

Инек саар мурнуңа кажаанын иш-тинче арыг агаарын калсыр, инектиң өңи арыглар болгаш эмин чүп, курдагы чөдөр херек. Сүт продукция-ның арыг-шеверин чамдык колхозтар,

саанчылар чүгүлө алабай турары шын эвес, оң уаамында дыка хей сүт уре-лип, ажыг чоортурга таваржыр тура-рын фактылар көргүзүп турар. Сүт про-дукцияның арыг-шеверин дөш демисел саанчы бүртүзүң хүндүгү хүлээлген болур.

ИНЕКТИ СААРЫНЫҢ ТЕХНИКАЗЫ

Менде быжыглатынган инектерин ажаалга, чөмөрилгези болгаш кажаа-хо-раазы өске саанчыларын-биле бир де-мей байлаада турар. Хей-ле сүтү саап алыр дөш инек бүртүзүң ажалганын, чөмөрилгезин, суггарылаан тус-тус өөренип ап турар мен. Бодумуң кылып турар ажалыма ынак болуп, чүртүгү мурнакчы саанчыларын дуржулгаан болгаш зооветажыдакчыларның сүмөңи өөренип, ону ажалгап турар мен.

Бистиң саанчылар инекти саарының техниказынче онза кичөөңейи салып турарлар. Чамдык шын эвес сагган та-варыгаларда инектер сүдүн бүртүн бер-бей баар чүдөдөр бар. Шын эвес сагга-нын түңүндө инектиң эминин дөң-чүлөрү үрелип, көжи кести бөөрге инек сагдырбайн баар ийлик, азы сүдүн ды-ка кудулаар.

Инекти саарының өң эки аргам—ас-пактап саары болур. Ийчаар саарын саанчы бүртүзү билер херек. Инекти ас-пактап саарда улуг эржек болгаш айт-кы саала-биле инектиң эминин дөңчүлөрү дөңдөң кыла тутушаан, өске саалаар-ны ол шышап аспаптай саап туруп саар.

Саалданы кургап, өл, шык деп үш бө-лүккө чарар. Кургап саалдазын чоорду-ларда холду чүңү-биле-даа чагбас, өл саала-рын чоордуларда холду сүткө азы сүткө сун алыр, шык саалданы—холду кандыг-бир саржаг-биле чарар. Өл саалданы арга-лыга болза чоортуңа чогуур. Саалаар-ны сүткө сугтары инектиң эмин дүрөң хөрдөдөр, оң уаамында дөңчүлөрү бө-стиң сагдырбайн барып болур. Холду сүт-кө, сүткө сукшак инекти саарының ор-пунга кандыг бир саржаг-биле холду чаап алырын практикаларын чүгүлө. Инекти аспаптап саарга оң сүдү көү-дөр болгаш инекке таарымчалыг болур.

Инекти саап турар үеде оң эмин үш-тен өвөөш эвес катп массаптап (сыйбап, чүлүп) турар мен. Саар мурнуңа баш-тайгы сагындыр массажты эмин оң, сола-йгы талзын дөңчүлөрүң азы-биле тус-тус кылыр. Эмин ийчаар масса-жтарга дөңчүлөрүңа сүт дүргөн чыгып, инек эки эдип келер. Инекти саап турар үеде болгаш сагган соонда сөзүгү ийги-ти массапты кылаа чогуур. Инекти дүр-гөн болгаш күштүгү саары эржек чүгүлө.

Саанчы бүртүзү инектиң сүдүн биче-даа артырбайн бүртүн саап алырчык кол кичөөңейи салып турар. Инектиң эминге сүтү артырарга оң сүдү куду-лаар, сүт бестериниң ажалдары басы-раар. Инектиң соңгузуңуң саржаа дыка көйө болуру саанчылар база да утызаа чогуур. Инекти саап дооскаш оң эмин болгаш дөңчүлөрүң курдагы чоңуп баар.

Сүттүг маалдарың продукцияны бе-дидерияң аргаларын болгаш бар кур-ла-вырын бүртүн ажалдаарын бистиң кол-хоо ам-даа четпес боттандырып турар. Бедид саалданы чүгө эки шынардыг че-мер-биле шын чөмөрилгези чөдүрүп тур-гаш чөдүр ап болур. Хей чөмөри инек чиген тудум-на хей сүтү бөөр. Амдыга чөдөр четир сааның чөмөри бистиң кол-хоо чөк.

Бо чылын инектерин шыктыг чөмө-ри-биле хандырар дөш 80 гектар кукуруза-ны силоска тараан. Оң аңгыда 44 гек-тар тарымаа тоорутуңа силосаары-биле тараан. Ол ийи культураарың силос-таарга инек бүртүңге-де 10 тонна си-лос онаяр. Бо чылын немелде чөмө-рилгези хөргөзөөр-биле 20 га көктара-ны, 10 га сулазы, 7 га көрпөшөдү, 188 га чамдык болгаш хей чылдарга үнөр си-генерин тараан.

Немелде чөмөрилгези аңгыда чыгы үеде дүңкө оларын шын ажалгап, инекти хүнде 3—4 катп суггарып турары оң сүдүнүң бедиринеңе дөңү болур. Оларын тус-тус бөдүлгөргө үзүп алгаш эзелет бөүгээр кадарар арга болгаш үстүңдө айт-кан хөмчөгөр бистиң алган хүлээгө-лөрүңиң алдарың-биле боттандыра-рын болгаш СЭКП ТБ-ның январь Плену-мунуң маалын продукцияны көүдөдир талазы-биле негелделерин күседирин хандырар.

Т. ШВЕДОВА,
Танды районунуң «Революцияң чал быжы» колхозунун саанчы.

Баштайгы экзаменнер

Совпартшколаның II курсунуң дынна-чылары шыгаалдарын чөдөшкениң эртерер дөш акайымыңың белетке-нип турар. Школаның дирекция чөри дыннакчыларын тус-тус өөренип эртен чүдүдөрүн эки катпаш азын дөш эр-жек чүгүлө көргүзүп материалдарын тур-гусан. База школаның башкылары кол-лективти болгаш чамдык-чамдык кижилер-биле консультацияны күшөдөдөр.

Чоокку хүнерде школаның дыннакчы-лары «Совет эконоимканың үнөсүнөри-ниң» болгаш «Партия тургузуунуң» тала-зы-биле экзаменнери шунтуу дужаалган. Дыннакчылардан эштер Верония, Тава-лай, Лутания, Ресметиков, Иванцов, Та-лчи, Шитова, Забров, Фарфанов олар кон-чуг эки дөмөктөргө дужаалганнар.

З. САГААЧЫ.

Колхозтарның малы чайлагарда

Эрөн районунуң «Коммунизмче орук» көдө ажал-агы артелинин баштаар чөри иштинин маалың чайлагалашкын планын көдө ажал-агың тускай артелингери-биле болгаш малчынар-биле ажалдап кылгаш, малды серийн тайга-ларга үндүргөн.

Колхозтун 2100 ажыг баш малы Качык-тын эки өл-сигениң чайлагаларында бар-ган. Сувай инектер кадарчымы коммунист эш Сок, чыгычы эш Дунуп-Дунуп, ирт кадарчы эш Нюрат олар боттарыга быжыгалаан малчынар чай оларын эки таарыштырып, дүн, хүнүн калаын ор-ганизаптап турарлар. 9 муң ажыг баш мал Нарын унунда 20 жезек чайлагаларга барган. Чайлагалар малды өмчөлө-ри-биле болгаш зоотехниктер-биле хандыр-тынган.

Колхозта партия организацыяны ырак чайлагаларда малчынар ортузунга поли-массалыг ажалды доктаамал чоордул сө-рүлгө-биле шырак билгилег агитатор-ларын чайлагаларда быжыгалаан, колхоз баштаар чөри малчынарны эржек чүгү-лө материалдар-биле хандырар болгаш райпо көчүрүп чоорту дөңгө салгыларын организаптап чайлагаларга үндүргөн.

Н. НУРАТ.

Эки оларын серийн чайлагаларын чап ажалдап, малды продуктул чоорун бе-дик дөңгөргө чедир дөш өвү районун «Коммунизмче орук» көдө ажал-агы артелинин мал фермаларының ажалдакчы-лары Бестиг-Ажык, Улаатай-Оорту, Дула-леп чөмөри иштинин 9700 ажыг шөөр болгаш боа малы 28 коданга үскөң чай-лагалды үндүргөн.

Колхозтун № 2 сүт-баран фермазын Шини-Кудурунда чайлаге дус, сула, жмак болгаш өске-даа немелде чөмөри-биле кады кыжурган. Фермага саанчылар чур-таар бажынын болгаш маалдан алган про-дуктулар ажаар бажынын кылып турар.

Мал бүртүзү ортумактан өрү деңгээл-ди болурун чөдир алыр дөш малчынар арааныңа бөт-хүлээгелерин алганнар. Шөөр мал малчынарны зоотехниктиг чү-рүмнарны барымдаавышаан, чуулдалар-ны хуурааларында чоордул, малы чүвүн алай-биле үзүп тургаш, эки уксаалыг чо-руун бедир хүлээгелерин алганнар.

Х. САМБЫДАЙ.

Ногаа өзүп турар

Өвү районунуң «Коммунизмче орук» колхозунуң ажал-ишчилери бо чылып ногаа культураарының тарылгазын эртен чылындын дыка калбаргаш. Бар-тофель тарылгазының планын 200 хуу, ногаа культураарының—125 хуу күү-сеткен, 6 гектар турнепти база тараан. Букуруза тарылгазының планын 150 хуу күүсеткен.

Ногааның чыгы ажалгазында тускай эвеноун быжыгалаан. Ногаа ажал эстүре-риде колхозчу хөргөжөөр Аппал, Бер-тик-оол оларын парникке өстүргөн куль-тураларында өтүрөп, редиска быжа бер-ген.

Колхозчулар кодан чыныңың участо-тарында ногаа культураарын дыка хей-нү тараан.

Д. ШАГДЫР.

Тудуг ажылы шалыпкын чоруп турар

Бо чылын тудуг планын хуусаа бе-тинде доосар дөш, Кызыл районунуң «Тивилеге» көдө ажал-агы артелинин тудуг бригады (бригадир эш Хүреш) тудуг ажылын организаптыг чорутуп ту-рар.

Тудугчулар керим-жажалыг 4 турт-талга бажынын, чунар-бажынын бол-гаш малчынар чурттаар 5 бажынын ту-дуун доосуп, ажалдаа кыриген. Бригада ам ясли тудуу кылып турар.

Р. ОЧУР-ООЛ.

Яслилер ажитынган

Чаа-Хөл районунуң Молотов атыг бол-гаш Сталин атыг колхозтарында яслилер ажитынган. Колхозчу пелер асликни ак чоорганарын, сыртык хантарын болгаш өске-даа дээрар чүдүлгө кылып бер-генер.

Яслилерде 70 ажыг колхозчу илерин урттарын хаара туттунгаш.

С. ОПУШТАЙ.

Ажылдакчыларның солчур чоруун чурумчудар, оларны ажылга быжыглар

Кадралары ажылга быжыгларынны, оларны кайы-хамаан чөк солуштурар чо-руктарын болдурууның дугайында партия болгаш чааа шыгыны негелделерин салып турар. Ону каажы чөк күүседир тө-дөдө, ажалдакчыларын, ылангы түс-кай эртекинлерин кайы-хамаан чөк со-лчур, ажалга ызыртынас чоруун сок-садыр, оларның кайы-бир ажалга практи-ктиг мергежени беддер дөш шыгыны демисежир херек.

Бо чүрүмү бистиң чамдык область ор-ганизацыялары хажыдып, районнарже тус-кай эртекин кадрлар чоордура чүгө чыл-бүртүде статистикти даамы отчеттары додурларың эрге-ажыны бөдөп ту-рар. Он уаамыңдан чамдык кижилер бар-ган чөмөригге мыртынас, доктаамал ажалдаас болгаш күрүңнө хей ажал-хөргөңи хей чөргө хөрдүр таварыла-лар бар.

Ылангы областьтың кыдыг-кыныгаар району болур Токуже область төвүндө ажалдакчылар чоордуларың шүүдөң бир кижиге-де ортумаа-биле 2000—3000 рубль болур. Ындыг турбуже, районуга келген чамдык кижилер ол чарыдады шыгыныктырбас, бир чыл иштинде үш-дөрт чедир солушар, мычангаш күрүң-нө улуг каражамы болдулар чоортуар солушту үеде көүдөң.

Ол дугайын сөзүгү беш чылдарда Току-районуң көдө ажал-агы артелинде болган таварыга тодорай хөргөңлөөр. Бо үен иштинде ол эртелеңдиң началь-виниге 7 киж солушкан, эртелеңдиң чөри хуваалдазының талазы-биле албан-хүлээгенин 5 киж, кол агрономуга 4 киж солушкан, ам эзелеттегил тому-лашкын болур деп турар. Чижээ, Кол Иван райоңда көдө ажал-агы артелин-ниң начальвиниге бир удаа келген, чыл четпейн чоруткан. Оң сөзүгүндө ол чөриң зоотехниктиг көлөң-бааа дөдир чоруткан. Чөри хуваалдазының талазы-би-

ле албан-хүлээгени эш Митрофанов ам 2 удаа көп эрттирип өгөлей берген.

Устүдө амылганын үш албан ажал-га өргөң үен иштинде барыла 10 катп солуштурушкан болган. Ол күрүң-ге улуг когаракды болган болгаш ажалды шуудураң экижидериге шалтыкты бөд-дүргөн.

Бо чылдыг-май айның төңүзүндө рай-онга чөри хуваакчымы эш Митрофанов че-дин келген—мени областтың чөри хуваа-лдазының кидини бо районуга ажалдаан дөш чөртүккө чүгө, мычангаш келди—дөң. Ганкүсөкомунуң даргазы эш Биче-оол областтың чөри хуваалдазының киди-ниң эртелекчи эш Терсиков-биле дугурушкан, ол албанга келген чүгө 5 ай болган. Шуктовту дөдир чөртүккө бо-йгы Митрофановту ажалдадып алган. Митрофанов мурнуңа ол ажалга турган, оң дүжүрткөн турган. Катп ажалдан кырип алган, 5—6 кире хонганда кымдан-даа чөпшөөр албайн, Баа-Дем районуң чөри чөртүккө, олаан чыткен.

Мындыг таварыгалар чүгө областтың көдө ажал-агы артелинин шүгүмү-биле эвес, облатеркомунуң, областтың чүрү үстүрүгүн кидининде болгаш өске-даа чамдык организацыяларын шүгүмү-биле база болуп турар. Ол чөмөри дамчыштыр бистиң районуга ажалдакчы-биле келген хей сааның кижилер Токуга келриңиң болгаш оң дөдир чөртүрүң чарыгалары-ның азырныкы өйлөшкөн таварыгалар хей.

Мычангаш область организацыялары районнарже кайы-хамаан чөк ажалдак-чылар өктөөр, оларны ажалга быжыгала-вас, үргүчү солуштурар, оң дарааны-биле күрүңнөң ажал-хөргөңиңге кам-налга чөк чоорту соксадыры эржек чү-гүлө.

В. ТАМДЫН-ООЛ,
Току райкүсөкомунуң саң кидининин эртелекчи.

Доктаамал комиссияларның ажылын экижидер

Чоокта чаа Барың-Хөмчик районунуң Шеклээр көдө Советиң ийги сессиясы болган. Анаа ол Советиң доктаамал ком-мисияларының ажылынын дугайында айттырыны чуулашкан.

Көдө Советиң 5—7 киж составтыг дөрт доктаамал комиссияларын апрельди эгенде бөдүлгөн. Олар ам-даа боттары-ны хүлээгелерин күүседиринеңе кырибес. Оларга ажал планы чөк. Кады камгалаа комиссиязының даргазы Санчылар, сая-хө талазы-биле комиссияның даргазы эш Бойду олар ол комиссияларын составы бөдүн билбес болган. Оң уаамында кө-дө Советиң организа-массалыг ажал-дамыда улуг четистериниң барын сессияга илереткен.

Советте хамааржык турар ийи колхоз-тун сая-хө бөдүлгө ам-даа сандаргай бөдүлгө. Кады камгалааның комисси-я (даргазы эш Санчылар) амга чедир колхозта киж өмчөлөгөңгө бөдүн бар-баан.

Сессияга саал берген депутаттар Кам-чылар, Бичен-оол олар «Кызыл тараачы» колхозтун Даг-Ужунда, «Совет Тываның 5 чылы» колхозтун Эгелей-Алсында бол-гаш Алаатаа тараа, ситенин мал чып

үргөдөп турары шүгүмчүлөөң. Мындыг бөдүлгө көдө Совет, оң депутаттары эскербейн эртин, бо дугайында чызылты диктамын күүстейип турар чорук кам-чылдаа шын эвес деп олар чуулашкан.

Уаус өөредилгезинин ажалында улуг четистер бар. Бажыны билбес болгаш биче билдериниң бажы өөренип белгүмө-рин организаптаван. Амгы үеде колхоз-тарда школарын септелген амдыга чөдир өгөдөлей турары уаус өөредилге-зын талазы-биле комиссияның даргазы эш Попованың ажалдавын келгенден бөдү хамааржыр деп эш өйткө-оол чуула-ган.

Ол мынган санап берген депутаттар кө-дө Советиң даргаларының талзында доктаамал комиссияларын ажалына практиктиг дуз чөдирбей, колхоз

Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы

КҮРҮНЭЛЕРНИҢ ТАЙЫҢ НОЖА-ХЕЛБЭЗ ТУРАРЫНЫҢ УЛУГ ИДЕЯЗЫ

Францияны «Юманите» союзу июнь 7-нч күнүн «тайың дөш демиселдин улуг хуну» деп адаан. Ол хун Индия Республикасынын Премьер-Министри Д. Неру Москвада чедип келген болган Герман Федералдык Республикасына Чызаанга Совет Чазактың нотазын чарлаан. Ол ийн боушкуннар тайыңның херонте болган улустар аразының дүшүрүлгү чоруктарынын кошкардына бараан болуп, анын бүрү нитилед болган политиктиң системалары күрүнелерин тайың система-ларга турарынын талазы-биле Совет Эвилелинин чорудуп турар политиканын чайгылыш чок шынчынын илерөөккени болуп турар.

Совет нотага хамаарыштыр барын-чүк күрүнелериниң тускай бөлүктөрине демократияны көргөзүп берген чоруктарын мыйнак илдеп көстүп турар. АКШ-тын президентини Эйзенгауэр парлага конференцияга совет-герман харызаалар чогузгаргалыгыга хамаарыштыр дүгөрөйиң турар мен, Аденгауэр барын-чүкүн халкымызга боду бээр дөргөнгө бүзүрүп турар мен деп меделген. Ассошиэтед Пресс агентствосун совет нотаны Вашингтонун тускай бөлүктөрү калчар көрүп турарынын дугайын чыгаарышса, эске бодалды барымдалап турар: «барын-герман канцлер Аденгауэрин боду-биле Москвага барын Вашингтонга онзагай кылдыр көрсөтсө. Мындык факт база бар: Барын Германияга «бүрүн эргени тышкан берген» дөргөнгө дугайында эң-не мыткыр шугулап турган барын чүткө буржуаз парлаганын индиг органырым ам дөргө, Герман Федералдык Республикасынын чызаа «барын талазы үш күрүнелериниң чөшпөзөжигези чокка чуну-да шийт-пиреп шыдаас» деп меделген турар аларган. Оң-биле кады хөй-хөй буржуаз содунар Совет Эвилелинин нотаын Герман Федералдык Республикасынын Барын чүткөн «чарып алдырчы» улаган деп бадыткап турар.

СССР-ниң болган Барын Германиянын аразына таарымчалык харызааларын дугайын тургузары ийн чурттарынын кайы-кайынага ажыктып болуп болган Герман Федералдык Республикасынын даш-тык күрүнелерден хамаарыштык байдалын угууларына чедир дээр дугайы барын-чүткө чамдык бөлүктөрүн бака чажырткан дүгөрөөнни ол-ла меделгендер илдеп болуп турар. Оң-биле холбаштыр СССР-ниң болган Барын Германиянын аразына харызааларын таарыштыр аргалынын дугайында «Стокгольм тидинген» деп швед солунун үнелген солун болуп турар.

«Германиянын болган ийн күчүзү коммунист күрүнелерин (Совет Эвилели биле Бидат) аразында дүргө калбарар садык солтушкуну ийн талазынын эрге-ажыктарына улуг чергелин-биле таарышкан болуп ийн» деп «Стокгольм тидинген» солун бижээн. Бир эф берааларынын улуг саарыгызы хандырып шыдаар, көрүштүг амыч бар болуп болза-ла барын-герман улуг үлетпүр кан-ды-да идеологтук бодаларын кичээ-гейге адбас.

Совет Эвилелинин нотаын герман улусту эң-не азы-бүрү бөлүктөрине билишкени таарышкан. Германиянын социал-демократтык партиясынын даргазы Олленгауэр оң партияны ийн негелдерин көдүрүп турар деп меделген: бирөө, Москвага чыгаарышса федералдык канцлер хүзөп алып ужурады; Москвага болуп чыгаарышканынын хун айтырымын бирги чүтүк Германияны катал каттыштырарынын дугайында айтырып болуп журады. Барын Германиянын чызаа эвилелинде кирип турар бүгү-ле партиялары канцлер Аденгауэр Совет Чазактын чыгаарышса хүзөп алып деп айтып турар. Германиянын Коммунист партиясынын баштаар чери меделеп чарлаан, Совет Эвилели-биле харызааларын таарыштыр герман улустун кайгамчык хөй нуруузуңу амыдыралык чыгула негелдеринге таарыштыр турар дөргөн ыла оназал меделген. Некеч улус болза, СССР-ниң болган Герман Федералдык Республикасынын аразына чогулгалык харызааларын доктадып тургузарын боттарынын национал күзөп-чүткүлдөрүн ботталдырычыч улаган орукче базым кылды көрүп турар.

Изы-бүрү нитилед болган политикти системалары күрүнелерин тайың ножа-хелбөз турарынын улуг идеязы бүгү делегейде улам-на хөй санлы идеялай талалакчылар чыгап турар.

АНГЛИЯДА АЖЫЛ СОКСАДЫШКЫННЫҢ ШИМЧЭЗШИН

Июнь 9-та англи парламентиниң сессия хуусаазындан беш хоңук бурун-гаар ажыттылган. Ол чорук Англиада ажыл соксадышкынын шимчээшкенин калбарганга болдуган дөргөн парлага чажырбай турар, оң түнелде чызаа чурттуң иштинге оңа байдалы чоруткан. Парламент оңа байдалда чорутканын чүдүлгүзүңү көр болган ажыл соксадышкыны-биле холбаштыр эске-да айтырылган чыгаарыш көр.

Ол ажыл соксадышкыны болза англи ажыкчы англиянын боттарынын эргелери дөш демиселди күштелдериниң дугайын база дагы сагымдырган. Бо чызын чүткө баштайгы үш айларынын дугайында Англияга 600 хире ажыл соксадышкыны болган, аңа 140 муң кижи киришкен. Демир орук транспортуна ажыл соксадышкынына холбаштыр англи содунар чурттуң иштинге ажыл соксадышкынын демисел 1926 чылда эгелдеш бир-де дугарында мындык улуг болуп турары ол деп бижээ.

Барын үзөлдүг профилел баштыңыры демир орукчуларын ажыктыче демир эеп карын деп көтүрүшкөн, ажыл соксадышкынын деткирилген оңтаалан. Иччалак ажыл соксадышкынын туртуңу чорук тредюнонарнын британ конгрессин баштыңырын ажыл соксадышкынын боттарынын минималдык негелдерин кылдынар, а эске негелдерини оң соода чыгаарыш көр дээр аянык чыгычак планын көдүрүп үндүрүшкөн албашкан. Ажыла демир кирбөөн шадга ажыл соксадышкыны-биле чыгаарышкыны чорударындан баштай оңтаал турган чызаа ажыл соксадышкынын соксадышкынын мурунда баштайгы чыгаарышкынынын чорудар чорукча чөшпөзөжир кылдыр албашкыны.

Англи ажыкчы чоңарынын ажыл соксадышкынын демисел Англиянын чызаа парламентин болган Иденгауэр чызаа амгы үш Англиянын таарышкы турары экономиктиң бергелдештирилген болдуган шындык айтырылганга үзөлдөжир анаар дөргөн дугайын херечилеп турар. Консервативти партия сонуга мурунун демиселдиниң үзөлдөжир оң баштаар чери Англияга «сечетелишкени» берген деп солтушкунура бүтүрүшкөн оңтаалып турган. Херек ырында чүвениң байдалы ону консерваторларын чүрүп көрүзүп турганга иччалак-ла эске болган.

Соңгу чылдарын дугузунда англи үлетпүрү бидүргөткө деңгелде өскөрдөй бейн турар, а чамдык адырлар, чамиктың мурунда пөс-таавы, мын болбазы-ралар, судно тудар үлетпүр кымырлышкычыче улуг сулуутушкун илеретини турар деп чүвени тускай сай-меделер херечилеп турар. Акша-сөң байдалы Англияда база-ла дөргөлөйиң турар. Амгы үш айдын курамыры 1951 чылдын деңгелден бир миллиард 200 миллион доллар кууд болуп турар.

Англияда өртөктөр үргүчү көрүп турар. Соңгу үш чылдын дугузунда аш-чөгө өртөктөр 19 хуу, квартира хөлөзүн 13,5 хуу, коммунал хандырылг хөлөзүн 15 хуу бижээ.

Өртөктөр өздөлдөндөн ажок хожудуп турар ажыл төлөвлөй бидериниң негелдери миллион-миллион англи ажыкчы чоңарынын негелдери аларган.

Англи экономиканын таарышкан бергелери— «Күштүң туружунда» политиканы болган чегелдештириленин өндөрө бүдүртү турарынын шүүтүрүзү, социалдик лагериниң чурттары-биле саздыгышкынындан оңтаалар политиканын түнелди болуп турар.

Англи ажыкчы чоңар боттарынын эргелери камгалаар дөш демиселешса, Англиянын национал эрге-ажыктарына хера чедирип турар ол политиканы буруу шаап турар.

Изы-бүрү нитилед болган политикти системалары күрүнелерин тайың ножа-хелбөз турарынын улуг идеязы бүгү делегейде улам-на хөй санлы идеялай талалакчылар чыгап турар.

АНГЛИЯДА АЖЫЛ СОКСАДЫШКЫННЫҢ ШИМЧЭЗШИН

Июнь 9-та англи парламентиниң сессия хуусаазындан беш хоңук бурун-гаар ажыттылган. Ол чорук Англиада ажыл соксадышкынын шимчээшкенин калбарганга болдуган дөргөн парлага чажырбай турар, оң түнелде чызаа чурттуң иштинге оңа байдалы чоруткан. Парламент оңа байдалда чорутканын чүдүлгүзүңү көр болган ажыл соксадышкыны-биле холбаштыр эске-да айтырылган чыгаарыш көр.

Ол ажыл соксадышкыны болза англи ажыкчы англиянын боттарынын эргелери дөш демиселди күштелдериниң дугайын база дагы сагымдырган. Бо чызын чүткө баштайгы үш айларынын дугайында Англияга 600 хире ажыл соксадышкыны болган, аңа 140 муң кижи киришкен. Демир орук транспортуна ажыл соксадышкынына холбаштыр англи содунар чурттуң иштинге ажыл соксадышкынын демисел 1926 чылда эгелдеш бир-де дугарында мындык улуг болуп турары ол деп бижээ.

Барын үзөлдүг профилел баштыңыры демир орукчуларын ажыктыче демир эеп карын деп көтүрүшкөн, ажыл соксадышкынын деткирилген оңтаалан. Иччалак ажыл соксадышкынын туртуңу чорук тредюнонарнын британ конгрессин баштыңырын ажыл соксадышкынын боттарынын минималдык негелдерин кылдынар, а эске негелдерини оң соода чыгаарыш көр дээр аянык чыгычак планын көдүрүп үндүрүшкөн албашкан. Ажыла демир кирбөөн шадга ажыл соксадышкыны-биле чыгаарышкыны чорударындан баштай оңтаал турган чызаа ажыл соксадышкынын соксадышкынын мурунда баштайгы чыгаарышкынынын чорудар чорукча чөшпөзөжир кылдыр албашкыны.

Англи ажыкчы чоңарынын ажыл соксадышкынын демисел Англиянын чызаа парламентин болган Иденгауэр чызаа амгы үш Англиянын таарышкы турары экономиктиң бергелдештирилген болдуган шындык айтырылганга үзөлдөжир анаар дөргөн дугайын херечилеп турар. Консервативти партия сонуга мурунун демиселдиниң үзөлдөжир оң баштаар чери Англияга «сечетелишкени» берген деп солтушкунура бүтүрүшкөн оңтаалып турган. Херек ырында чүвениң байдалы ону консерваторларын чүрүп көрүзүп турганга иччалак-ла эске болган.

Соңгу чылдарын дугузунда англи үлетпүрү бидүргөткө деңгелде өскөрдөй бейн турар, а чамдык адырлар, чамиктың мурунда пөс-таавы, мын болбазы-ралар, судно тудар үлетпүр кымырлышкычыче улуг сулуутушкун илеретини турар деп чүвени тускай сай-меделер херечилеп турар. Акша-сөң байдалы Англияда база-ла дөргөлөйиң турар. Амгы үш айдын курамыры 1951 чылдын деңгелден бир миллиард 200 миллион доллар кууд болуп турар.

Англияда өртөктөр үргүчү көрүп турар. Соңгу үш чылдын дугузунда аш-чөгө өртөктөр 19 хуу, квартира хөлөзүн 13,5 хуу, коммунал хандырылг хөлөзүн 15 хуу бижээ.

Өртөктөр өздөлдөндөн ажок хожудуп турар ажыл төлөвлөй бидериниң негелдери миллион-миллион англи ажыкчы чоңарынын негелдери аларган.

Англи экономиканын таарышкан бергелери— «Күштүң туружунда» политиканы болган чегелдештириленин өндөрө бүдүртү турарынын шүүтүрүзү, социалдик лагериниң чурттары-биле саздыгышкынындан оңтаалар политиканын түнелди болуп турар.

Англи ажыкчы чоңар боттарынын эргелери камгалаар дөш демиселешса, Англиянын национал эрге-ажыктарына хера чедирип турар ол политиканы буруу шаап турар.

Изы-бүрү нитилед болган политикти системалары күрүнелерин тайың ножа-хелбөз турарынын улуг идеязы бүгү делегейде улам-на хөй санлы идеялай талалакчылар чыгап турар.

АНГЛИЯДА АЖЫЛ СОКСАДЫШКЫННЫҢ ШИМЧЭЗШИН

Июнь 9-та англи парламентиниң сессия хуусаазындан беш хоңук бурун-гаар ажыттылган. Ол чорук Англиада ажыл соксадышкынын шимчээшкенин калбарганга болдуган дөргөн парлага чажырбай турар, оң түнелде чызаа чурттуң иштинге оңа байдалы чоруткан. Парламент оңа байдалда чорутканын чүдүлгүзүңү көр болган ажыл соксадышкыны-биле холбаштыр эске-да айтырылган чыгаарыш көр.

Улус демократиязынын чурттарында

Быдатта суггарылга ажылдары

ПЕКИН. Беш чылдын дугузунда Быдатта чыгаарышкы чыгарышкыны 61 миллион ажыл му (бир му 0,06 гага деңгелде) улгатаан. Бо чызын баз 14 миллион му тараачын шөлдөрүн суггарар деп турар. Бо канчаардаа ажык улуг план амыдыралда чедипкенин боттандырып турар. Хөй-хөй чыга суггарылга системалары, механизацияланган сугнасое станцияларын, азы-бүрү гидротехникти тулдугларын Сычань, Гуандун, Юньань болган эске-даа жождарда ажылаады кирген.

«Наньфанжибао» содунын дыңдады (СЭТА).

Польшада үлетпүр хөгжүлдөзү

ВАРШАВА. Улус-Демократтык Польшада аар үлетпүр дүргөн темпелерин хөгжүп турар. Алды чылдык планын бугулар чыга металлургия бидүргөлөрү туртуган, оларнын иштинге чыга Гулаза В. И. Ленин аттыг комбинат болган Ченстоховта Болеслав Берут аттыг комбинат, «Варшава» деп шынарлыг кан кылдыр завод, «Болеслав» деп металлургия завод болган эске-даа бидүргөлөр бар. Эргиде туруп турган бидүргөлөрүн эде чарыткып кылган болган калбарган. «Костюшко», «Бобрек», «Шокуй», «Бойальтон» деп заводтарда бедик бидүргүчүзү чыга дөргөлөрү туртуган.

Ам Польшада дайын мурунга бодарга бир кижиге 4 ажыл катал онаажыр каны бидүрүп турар, 1938 чылдык деңгелде-биле азырга чуртта хөмүр даш тывы.

Венгрияда тракторист хуну

БУДАПЕШТ. Венгрияга трактористтериниң хуну июнь 12-де меделген өрттирген. Чуртуг хостаан соода механизаторлар көдө ажыл-агыйын хөгжүрүшкөн талазы-биле көдө черлерде улам-на улуг ролду ойноп турар. Амгы үш айдын бүрүн ажыл-агыйларында болган МТС-терде 30 муң ажыл трактористтер бар, оларнын аразында Социалистик Күш-ажыдын Маа-

турлары-биле азырга, майын төңчүзүндө Гуандунга «Сатайга» деп оң улуг механизацияланган сугнасое станциязы суггарылга боттарынын арык системаны-биле калы ажылаады кирген. Ол улуг тулдугун ажылыкта 175 муң ажыл киж киришкен. Ол станцияны ажылаага киргенин-биле Гуандун жоңуңу Гаоминь уездинде 35 муң му шөд үр айымындан камгалаатынган, ол чорук ол шөлдөрдө чыда ийн дүштүрү ажап алырынга, а ол мында жоңуңу улуг кур черин шимчээдип алырынга арганы бөө.

(СЭТА).

Польшада үлетпүр хөгжүлдөзү

ВАРШАВА. Улус-Демократтык Польшада аар үлетпүр дүргөн темпелерин хөгжүп турар. Алды чылдык планын бугулар чыга металлургия бидүргөлөрү туртуган, оларнын иштинге чыга Гулаза В. И. Ленин аттыг комбинат болган Ченстоховта Болеслав Берут аттыг комбинат, «Варшава» деп шынарлыг кан кылдыр завод, «Болеслав» деп металлургия завод болган эске-даа бидүргөлөр бар. Эргиде туруп турган бидүргөлөрүн эде чарыткып кылган болган калбарган. «Костюшко», «Бобрек», «Шокуй», «Бойальтон» деп заводтарда бедик бидүргүчүзү чыга дөргөлөрү туртуган.

Ам Польшада дайын мурунга бодарга бир кижиге 4 ажыл катал онаажыр каны бидүрүп турар, 1938 чылдык деңгелде-биле азырга чуртта хөмүр даш тывы.

Венгрияда тракторист хуну

БУДАПЕШТ. Венгрияга трактористтериниң хуну июнь 12-де меделген өрттирген. Чуртуг хостаан соода механизаторлар көдө ажыл-агыйын хөгжүрүшкөн талазы-биле көдө черлерде улам-на улуг ролду ойноп турар. Амгы үш айдын бүрүн ажыл-агыйларында болган МТС-терде 30 муң ажыл трактористтер бар, оларнын аразында Социалистик Күш-ажыдын Маа-

Латин Америка чурттарында ажыл соксадышкыны

МОНТЕВИДЕО. Ажыл төлөвлөй бидериниң

болган экономиктиң эске-даа негелдери хандылары дөш ажыкчы чоңарынын демисел Латин Америка чурттарында күштелеп турар. Соңгу үш айдын соксадышкынын шимчээшкени Чилиде, Бразилиада калбар көмчөөдиг болуп турар. Ажыл соксадышкынын демисел Уругвайда калбарып турар.

Чилинин калды камгалаатын 27 муң ажылаачылар ажыл төлөвлөй улагтырарын негеп, негелд дугузунда ажыл соксадышкынын дыңдады турган. Ажыл соксадышкынын дыңдады чедип алган. Чыла дагыларын ажыл соксадышкынын үргүчүлүп турар. Уачпалда металлургия заводун 4,5 муң ажыкчыларын ажыл соксадышкынын хуусаазы биденгес үдө чарлаан. Андиниң пөс-таавычыларынын ажыл соксадышкынын 45 хоңук үргүчүлүп турар. Эрикче Хиди фирманын аскавалторларда ажылап турар ажыкчылар үш ай ажыл соксадышкынын турар. Лос Мантос бидүргөлөрүнүн ажыкчылары бир ай иштинде ажыл соксадышкынын үргүчүлүп турар.

Бразилиада май 12-ден эгелдеш Морро Вельга (Минас Жеранс штат) шактыбар ажыл соксадышкынын турар. Сан-Пауло хоорайга кофе савалап турар ажыкчылар ажыл төлөвлөй бидер дугайында негелдени бир эвес хандырыш болза, ажыл соксадышкынын чарлаарын кыжылап, хун-бүрүдөле ажыкчы чамык үдө соксадышкынын турар. Бразилиянын федералдык өрүтүгү 548 муң ажыкчыларын, садыг албан черлерин 110 муң албан-жаакчыларын, ийн фабрикасынын 30 муң ажыкчыларын болган өскөлөр ажыл төлөвлөй бидерин дөш демиселди чорудуп турар деп Бразилиянын «Коррейда манья» содуу айтып турар.

Уругвайда резин кылмылар заводунун ажыкчыларын 50 хоңук дугузунда ажыл соксадышкынын турар. «Ферросмальт» заводунда ажыл соксадышкынын база үргүчүлүп турар.

(СЭТА).

Бирги разряд дээш маргылдаа

Чоюкку хүннере Кызылга областын ийги разрядчы шымдыраачыларын бирги разряд дээш маргылдазы болуп өрткөн. Маргылдаа он үш шымдыраачылар киришкен. Оларнын иштинде областын 1955 чылда шымдыраач чемпону Хоумушк, «Динамонун» чемпону Рудок, «Исраччылар» чемпону Ламаш-оол болган хоочун шымдыраачы Беркович олар бар.

Маргылдаанын кыжычылери ийгилик-биле эки түнелдери көргөсөккөн. Бирги разряд дээш салымшына алза чогуур санналар Беркович 9,5, Рубов 9, Хоумушк 8, Ламаш-оол 8 саннарын ал, бирги разрядтын кандидаттары болганнар.

Редактор Д. О. БЕГИН.

АҢШ-ЧЕМГЕ УСТУҢ БОЛГАШ УГЛЕВОДГАРЫНЫҢ УЖУР-ДУЗАЗЫ

Устер кижиге эргежок чугула. Ус чок чөм чир болза, кижиниң организминин аңа ажылаары үрөйлөр, чамдык органынын, бирги эелдечте төп нерв системанын химикти көдө өскөрдөй бөө.

Чүгө сүт аймаанын устерин ажылаар эвес, а мал болган үнүгүчү бүгү устерин ажылаары чугула. Үнүш сараанда кижиниң организмине эргежок чугула үстүгү килоталар бар. Углеводтар колдуунда үнүш аймаанда: хлөбө, крупааларда, ногаз, кат-чимес аймаанда хөй чорур. Мал продуктуларында углевод чүгө сүтке чорур. Углеводтар кижиниң организмине күжүңү үер дөү болур. Мындагы шымган өттериниң күжө-нишкенин ажылап турган үштинде болчүк ажыктыг. Чүрөтүн ажылаарына углеводтар улуг ужу-дузалыг.

Белоктарын, углеводтарын болган үстү шым таарыштырары чугула. Ол дөргө илазыны бичи уругларга чугула. Чемде 1 гр белозка 4—5 гр углевод болган 1 гр хире үс бар турар. Хүнде 100 гр хире чигирин болган чигир аймаан чигир чугула. Ол дөргө хүнде ажылаар углеводту эргежок чугула хөмчөөдиг бары-ла бештин бири хиреан болур. Чигирин чүгүлдери деңдин хөй чир болза, үстүгү шимгөөрүн шаптыгаар.

Тыва областын Санитар-чырыдышкыны бажыны.

(СЭТА).

Францияның Коммунист партиязынын Политбюрозунун резолюциязы

ПАРИЖ. «Юманите» соду Франциянын Коммунист партиязынын Политбюрозунун резолюциязын чарлаан, улустар аразында дүштүрүлгү чоруктарын кошкардырычыч улагыңу Совет Чазактын ап чорудуп турар чыга кемчелдериниң улуг ужу-дузазын ийн меделетиниң турар. Политбюро Герман Федералдык Республиканын чызаанга Совет Чазактын нотазын-ла кирген саналарын Европада тайыңны бажыларынын чугула фактору кылдыр үнелеп турар.

«Герман Демократтыг күрүнеиниң чыгыс өңи катал тургузары болган Германиянын хамаарышпас чорун болган бүрүн эргени, а ол ышкан Германия-биле

кожа турар чурттарың айыл чөк чорун магалдып турар тайың вероңи Германия-биле чарары тайыңны деткирилген дым дөгүм болуп болган Европада коллективтиң айыл чок чорукту хандырыныга таарымчалык байдаларын тургузар ийн» деп резолюцияда оон ийн чыгаарыш турар.

Бүгү делегейге тайыңны быжылаар соруга-биле СССР-ниң, Бидат Улус Республиканын болган социалист лагериниң эске-даа чурттарынын боттандырып чоруткан бажымдарын дугайы ханы сетки хандышкынын илергейлешсаан, политбюро тайыңны камгалаары дөш демиселди улам-на калбаргырычы, атом-чүрү дайынын белеткөөрине удур Тайың-

нын Бүгү-делегей Чөвөдүлениң Кытырынын адалга ат салымшынынын чымыдырарынын талазы-биле кампалынын күштелдеринге бүгү коммунисттер болган Коммунист партиянын бүгү организациаларын кыйгырып турар. «Коммунистериниң хүдөөлгөзи — атомчүк чепсекти хоруткаар болган герман айтырыгын тайыңны шийтпиреп таарыштырар дугайында улустар аразынын келер үдөгү чыгаарышкынынын чедипкенин көдүрүп хандырар төлөө, францу улустуң эрге-ажыктарына дүгүжү турар хамаарышпас туртушту францу чызаа эзелден дөш, ону францу чызааткы чедип алырычыч улагыңу хөй-нитини санал-оңалын идеялайжыри болур».

(СЭТА).

Ук хоюлуу төлөвлөйиңиң соругалма болза, париж дугузугуларынга дүштүр шеринги баштайгы саным чечелеп тургузарын хандыраары болур.

Солунарын айтып турары болза, эки-турачылар дугайында хоюлуу төлөвлөйиңиң бундесратка хүзөп албаан чоруктун чылдагыны «ол хоюлуу төлөвлөйиңиң эрге бугулар чептес үнелген барымдаалык чорук болган».

«Ол чорук болза, федералдык чызаакка шийткел-доктаал болуру мыйнак-ла илдеп, ол шийткел-доктаал артык хөй далажымшынынын дугайын оназал меделген турар» деп «Шандарг фольклотт» соду муруну чүдүлдө бижип турар.

«Эки-турачылар дугайында хоюлууну» төлөвлөйиңиң социал-демократтыг оппозициянын баштыңырын герман айтырыгын таарыштырарын орунуга, илаңгыла дөрт күрүнелерин болуп деп турар чыгаарышкынынын орунуга база бир моондак деп санааш буруу шапканч бидитир.

Барын герман политикти бөлүктөргө ол хоюлуу төлөвлөйиңиң бундесрат хүзөп алтар деп чүгө хамаарыштыр бичи-лаа чыгыңы чок турган деп чүвени меделгөсө чорур.

(СЭТА).

Сингапурда ажыл соксадышкыны

ПЕКИН. Сингапурда ажыл соксадышкыны үргүчүлүп турар болган ам 60 муң ажыкчылар немей ажыл соксады болганда шериг кезектери оларга улуг белеткенип алган турар. Судно септээр черлерин алды негелд улаштыр ажыл соксадын турар албан-жаакчыларынын негелдери күрөстөмөс болза, ажыл соксадышкынынын ажыкчылар үргүчүлү-

дээр деп турар. Автобустун ийн муң чыдаачыларынын болган кондукторларынын кылганы бир хүнгү ажыл соксадышкынын Сингапурдун транспорт шимчээшкенин шуут соксаат. Ажыл соксадышкыны бажыланган 120 кижин